

Parlementaire Vraag aan de Minister van Volksgezondheid

Geschil tussen de Psychologencommissie, de beroepsorde van psychologen, en de minister van Volksgezondheid, Mevr. M. De Block

- *waarin wij in vraag stellen of de minister van Volksgezondheid éézijdig kan beslissen dat het voor klinisch psychologen niet meer nodig zou zijn om zich in te schrijven bij de Psychologencommissie en dat de wet van 1993, die niet tot haar bevoegdheidsdomein behoort en die niet opgeheven is, niet meer dient nageleefd te worden.*
- *of we in tegendeel mogen stellen dat de Psychologencommissie m.b.t. de klinisch psychologen dient gekwalificeerd te worden als een orde voor wat betreft de toepassing van art. 25 WUG.*

UPPsy-BUPsy | Beroepsvereniging van psychologen

APPPsy | Beroepsvereniging van psychologen – psycho-analytische psychotherapeuten

Bezorgde Psychologen | samenwerkingsverband van psychologen en psychotherapeuten

Geachte Parlementslid,

In naam van de beroepsvereniging voor psychologen UPPsy-BUPsy¹, de beroepsvereniging voor psychologen-psychotherapeuten APPPsy² en het samenwerkingsverband “De Bezorgde Psychologen”³, zouden we u willen vragen of u of een collega in uw fractie bereid zou zijn om een parlementaire vraag te stellen aan Mevr. M. De Block, minister van Volksgezondheid aangaande de materie die we hierna zullen schetsen.

Samenvatting:

Geschil tussen de Psychologencommissie, de beroepsorde van psychologen, en de minister van Volksgezondheid, Mevr. M. De Block

- ***waarin wij in vraag stellen of de minister van Volksgezondheid éézijdig kan beslissen dat het voor klinisch psychologen niet meer nodig zou zijn om zich in te schrijven bij de Psychologencommissie en dat de wet van 1993, die niet tot haar bevoegdheidsdomein behoort en die niet opgeheven is, niet meer dient nageleefd te worden.***
- ***of we in tegendeel mogen stellen dat de Psychologencommissie m.b.t. de klinisch psychologen dient gekwalificeerd te worden als een orde voor wat betreft de toepassing van art. 25 WUG.***

Op juridisch vlak zijn voornamelijk 2 wetten betrokken:

- De federale wet van 8 november 1993 tot bescherming van de titel van psycholoog die zowel de beroepstitel als de deontologie bewaakt. Deze wet is pas na verschillende wetgevende initiatieven en vele jaren van politiek debat tot stand gekomen.⁴
- Opname van het beroep van klinisch psycholoog en klinisch orthopedagoog in KB78, dat werd omgevormd tot de gecoördineerde federale wet van 2015. Deze wet regelt de uitoefening van de klinische psychologie en de klinische orthopedagogie. Ook deze

¹ UPPsy – BUPsy (Union Professionnelle des psychologues – Beroepsunie van psychologen) is een nationale beroepsvereniging van en voor psychologen. Zij richt zich op psychologen uit alle afstudeerrichtingen en sectoren. Ze is erkend door het ministerie van middenstand, zetelt in de Psychologencommissie en is vertegenwoordigd in de Federale Raad voor Geestelijke Gezondheidszorgberoepen.

² APPPsy (Association des psychologues praticiens d’orientation psychanalytique – Vereniging van psychologen - psycho-analytische psychotherapeuten) is een nationale beroepsvereniging van en voor psychologen – psycho-analytische psychotherapeuten . Ze is erkend door het ministerie van middenstand en zetelt in de Psychologencommissie. Ze maakte vroeger deel uit van de BFP-FBP en ijvert sedert vele jaren voor de positie van de psycholoog, de psychologie, de psychotherapeut en de psychotherapie.

³ De “Bezorgde Psychologen” vormen een samenwerkingsverband van psychologen en pedagogen die, waar zij dit nodig achten, opkomen voor de verschillende aspecten van hun beroep. Zij behoren tot verschillende beroepsverenigingen of zijn ongebonden en vinden elkaar in een engagement voor de inhoud van de psychologie en de psychotherapie.

⁴ Wet van 8 november 1993 tot bescherming van de titel van psycholoog, B.S. 31 mei 1994, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1993110835&table_name=wet

regeling is na vele jaren én politieke discussie tot stand gekomen en is nog steeds zeer omstrede.⁵

Aanleiding

Eind december 2019 antwoordde federaal minister Mevr. M. De Block in een schrijven aan VVKP (een beroepsvereniging voor klinisch psychologen actief in Vlaanderen) dat het voor klinisch psychologen niet langer verplicht zou zijn om zich in te schrijven op de lijst van de Psychologencommissie.⁶ Klinisch psychologen zouden luidens het schrijven van de minister onder de provinciale medische commissies vallen (de psychologen die dit wensten, zouden zich volgens Mevr. M. De Block nog altijd vrijwillig bij de Psychologencommissie kunnen inschrijven)⁷.

Met dit standpunt lijkt de minister, minstens voor wat betreft de klinisch psychologen, niet langer de toepasbaarheid van de wet van 1993 op de bescherming van de beroepstitel van psycholoog te erkennen. Evenwel werd deze wet tot op heden niet opgeheven.

Bovendien heeft mevr. De Block dit standpunt niet voorafgaandelijk besproken met minister Ducarme van de FOD Middenstand, de voogdijminister van de Psychologencommissie, noch met de Psychologencommissie zelf. Deze laatste moest het standpunt vernemen via het schrijven dat VVKP – een Vlaamse beroepsvereniging - rechtstreeks van mevr. De Block ontving. Het kabinet van minister Ducarme moest dan op haar beurt één en ander vernemen van de Psychologencommissie en van de beroepsverenigingen UPPsy-BUPsy, APPPsy en van het samenwerkingsverband “de Bezorgde Psychologen” die dit bij de FOD Middenstand verder aangekaart hebben. Tenslotte heeft mevr. De Block, minister in een regering in lopende zaken, ook het Parlement tot op vandaag niet ingelicht over haar standpunt, dat wat de toepasbaarheid van de wet van 1993 betreft, verregaande gevolgen dreigt te hebben.

Wetgeving in de discussie

Zoals hierboven reeds kort aangehaald stipuleert de wet van 1993 dat men de beroepstitel van psycholoog enkel mag dragen als men ingeschreven is op de lijst van de Psychologencommissie.

De Psychologencommissie is een publieke instantie die niet alleen bevoegd is voor de bescherming van de beroepstitel, maar ook voor de deontologie van alle psychologen, ongeacht hun afstudeerrichting, arbeidssector of statuut. De deontologische code *die enkel van toepassing is op psychologen ingeschreven op de lijst* van de Psychologencommissie,⁸ is ingevoerd bij wet en kreeg onder impuls van UPPsy-BUPsy en APPPsy en in nauwe samenwerking met de FOD Middenstand

⁵ Gecoördineerde van 10 mei 2015 wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, B.S. 18 juni 2015, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2015051006&table_name=wet

⁶ <https://compsy.be/>

⁷ De brief van mevr. De Block, Minister van volksgezondheid, is in bijlage toegevoegd.

⁸ Art. 8/1 Wet van 8 november 1993 tot bescherming van de titel van psycholoog, B.S. 31 mei 1994.

in 2018 nog een update om haar in overeenstemming te brengen met de bepalingen uit het strafrecht.⁹

Binnen de Psychologencommissie zijn tuchtinstanties geïnstalleerd, waar desgevallend patiënten, cliënten of andere beroepsbeoefenaars klachten t.a.v. psychologen aanhangig kunnen maken. De Psychologencommissie vertaalt de deontologie ook in concrete themadossiers, die richtinggevend kunnen zijn voor het handelen van psychologen en verstrekt algemene nuttige informatie m.b.t. het beroep van psycholoog. In 2019 waren circa 15000 psychologen ingeschreven op de lijst.

Met de gecoördineerde wet van 2015 op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen (WUG) werd het moeizaam verkregen compromis dat de wet Onckelinx-Muyllé¹⁰ voorstond verlaten en het in deze wet uitgewerkte evenwicht op het terrein opnieuw verstoord.¹¹

De gecoördineerde wet van 2015 werd door psychologen en psychotherapeuten van verschillende strekkingen fel gecontesteerd en dit ook juridisch zowel voor het Grondwettelijk Hof als voor de Raad van State. Onder de aangevoerde argumenten vinden we o.m. het limiteren van psychotherapeutische handelingen tot slechts 3 basisdiploma's (arts, klinisch psycholoog, klinisch orthopedagoog), het axioma dat mensen die niet over één van deze 3 diploma's beschikken geen kwaliteitsvolle psychotherapeutische handelingen kunnen stellen, het inperken van de psychotherapeutische vrijheid, het limiteren van de therapeutische vorming tot hogescholen en universiteiten en last but not least de (para)medicalisering van de klinische psychologie.

Dat de klinisch psycholoog juridisch uitsluitend binnen de gezondheidszorg gedefinieerd wordt, blijft een moeilijk uitgangspunt omdat de handelingen van klinisch psychologen en psychotherapeuten zich ook voor een belangrijk deel buiten de gezondheidszorg afspelen en voor het overgrote deel geen uitstaan hebben met een louter medische invulling die de gezondheidszorg voorstaat. De term 'gezondheidszorg' alleen al zorgt voor eindeloze discussies door en tussen psychologen en psychotherapeuten van verschillende (maar ook gelijkaardige) strekkingen. Door de enge definitie van klinische psychologie en psychotherapie vindt een deel van de klinisch psychologen en psychotherapeuten dan ook geen identiteit binnen de WUG en - veel belangrijker ook voor betrokken patiënten en cliënten - is er in plaats van minder nu meer rechtsonzekerheid i.v.m. zowel de eigen positie als de beroepsmatige handelingen die zij stellen binnen het kader van hun beroep.

De WUG regelt de voorwaarden voor de uitoefening van de klinische psychologie in lijn met de andere gezondheidszorgberoepen en volgens het model van de geneeskunde. Klinisch psychologen moeten ook beschikken over een visum (federaal niveau) en een erkenning (regionaal niveau). In de gecoördineerde wet op de gezondheidszorgberoepen wordt tevens gesteld dat men om een gezondheidszorgberoep uit te oefenen, in voorkomend geval, ingeschreven moet zijn op de lijst van de voor het beroep geldende orde.¹² Voor gezondheidszorgberoepen die niet beschikken over een orde zouden op dit ogenblik de provinciaal geneeskundige commissies bevoegd zijn om de

⁹ Koninklijk van 4 juni 2018 besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 april 2014 tot vaststelling van de voorschriften inzake de plichtenleer van de psycholoog, B.S. 14 juni 2018, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a.pl

¹⁰ Zie o.m. de Wet van 4 april 2014 tot regeling van de geestelijke gezondheidszorgberoepen en tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, B.S. 20 mei 2014, <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

¹¹ De wet van 2014 werd voor haar inverwerkingtreding vervangen door de wet van 2015.

¹² Art. 25 Gecoördineerde van 10 mei 2015 wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, B.S. 18 juni 2015.

uitoefening van het gezondheidszorgberoep te “controleren”.¹³ De vraag die zich nu stelt: dient de Psychologencommissie voor wat betreft de klinisch psychologen gekwalificeerd te worden als een orde voor wat betreft de toepassing van art. 25 WUG of niet? En indien niet: hoe verhouden de (klinisch) psychologen wel ingeschreven bij de Psychologencommissie zich (bij eventuele klachten) juridisch ten aanzien van de (klinisch) psychologen die niet ingeschreven zijn bij de Psychologencommissie?¹⁴

Mevrouw M. De Block stelt nu dus dat de wet van 1993, minstens door klinisch psychologen niet meer moet nageleefd worden. Evenwel is deze wet nog onverkort van toepassing en geenszins door het parlement opgeheven. De vraag stelt zich vanuit welke achterliggende motivering de minister van Volksgezondheid in een officieel schrijven beweert dat een federale wet die niet tot haar bevoegdheidsdomein behoort, en welke niet opgeheven is, niet dient te worden nageleefd. Vraag is ook of dit standpunt juridisch steekhoudt en of dit standpunt van mevr. De Block door de regering, en bij uitbreiding door het Parlement, gedragen wordt¹⁵.

Het belang is duidelijk. Niet alleen kan men zich, indien mevr. De Block het bij het rechte eind heeft, vragen stellen over het nut en het statuut van de Psychologencommissie. Veel belangrijker is, dat indien het standpunt van mevr. De Block correct is, patiënten en cliënten die vragen hebben bij of klachten wensen te formuleren m.b.t. het handelen van klinisch psychologen en psychologen die de psychotherapie beoefenen in de kou dreigen te blijven staan. Dixit het advies van de minister van Volksgezondheid is de deontologie wat de klinische psychologie betreft nu een bevoegdheid van de provinciale geneeskundige commissies. Echter lijkt er op dit vlak geen sprake van een uitgewerkte deontologie, noch van tuchtinstanties en zetelen klinisch psychologen daar momenteel slechts louter in theorie.

Opmerkelijk is dan ook de reactie¹⁶ van mevr. de minister dd. 20 februari 2020 aan de voorzitter van de Psychologencommissie waarin zij stelt dat de **Psychologencommissie geen orde is in de zin van de WUG.** Dit terwijl de Psychologencommissie:

- 1) Net als de Orde der artsen bevoegd is om een lijst van personen bij te houden die de beroepstitel mogen dragen.
- 2) bovendien en niet in het minst net als de Orde der artsen beschikt over tuchtraden die waken over de correcte toepassing van de in de wet verankerde deontologie.
- 3) Eveneens net zoals de Orde der artsen voor haar werking quasi volledig gefinancierd wordt door bijdragen van de beroepsbeoefenaars zelf.

Toch is de Psychologencommissie volgens Mevr. M. De Block geen orde in de zin van de WUG. We vragen ons werkelijk af wat daar de achterliggende motivering van kan zijn?

¹³ Voor de klinische psychologie wordt er bovendien gestipuleerd dat er per provincie 2 klinisch psychologen in die commissies zouden zetelen. In december richtten we een schrijven aan de bevoegde instanties i.v.m. de te volgen procedure voor kandidaatstelling. Tot nu toe ontving ik geen antwoord op die concrete vraag.

¹⁴ Cfr. supra: de deontologische code is slechts van toepassing voor psychologen ingeschreven op de lijst van de psychologencommissie en de tuchtorganen van deze commissie zijn enkel bevoegd kennis te nemen van en uitspraak te over dossiers in zoverre de betrokken psycholoog is ingeschreven op de lijst van de psychologencommissie.

¹⁵ Evenmin lijken de algemene rechtsbeginselen 'lex specialis derogat generalibus' of 'lex posterior derogat priori' hier van toepassing gelet op het feit dat de wet van 1993 voorziet in een deontologische code daar waar geen enkele interpretatie van de wet van 2015 op dit punt (de deontologische code) een alternatief biedt.

¹⁶ De brief van Mevr. De Block dd 20/02/2020 is in bijlage toegevoegd.

Indien het standpunt van mevr. de minister zowel politiek als juridisch steek zou houden, rest er voor de klinisch psychologen - en veel belangrijker: voor hun patiënten en cliënten - niets anders dan een provinciale geneeskundige commissie om in voorkomend geval een beroep op te doen. Echter de provinciale geneeskundige commissies stelden vorig jaar nog zelf in de media dat zij 1. nu al tijd en middelen tekortkomen om de huidige bevoegdheden rond te krijgen. Bovendien beschikken zij 2. over geen enkele expertise aangaande het beroep en de deontologie van psychologen.¹⁷ En dit terwijl er dus een bij wet geïnstalleerde deontologie is afgekondigd én een commissie (what's in a name) die hierover dient te waken en die ondertussen een jarenlange ervaring op dat vlak heeft uitgebouwd.

Deze geneeskundige commissies zien er onder meer op toe dat de gezondheidszorg beoefenaars hun beroep uitoefenen overeenkomstig de wetten en reglementen, met inbegrip van de voorschrijfgeregels.¹⁸ Dus daar hoort volgens Mevr. De Block de wet van 1993 niet bij?

Dit alles nog los van de vraag of de minister van Volksgezondheid op eigen initiatief een federale wet als (minstens gedeeltelijk) opgeheven kan beschouwen. Dit zonder ook maar het minste overleg met de op federaal niveau bevoegde voogdijminister of met de Psychologencommissie, de psychologen ingeschreven op haar lijst zelf of met het Parlement.

Psychologen zijn bezorgd

Psychologen uit onze verenigingen zijn uitermate bezorgd over deze laatste démarche van de Minister van Volksgezondheid. De erkenning van de klinisch psycholoog bracht reeds mee dat de psychotherapie werd gereduceerd tot een specialistische handeling, conform het medisch model. De autonomie werd onder meer beknot in de E.LP.-regeling¹⁹ die de (huis)arts formeel als poortwachter installeert, die op basis van een medische verwijzing - in de praktijk al snel ontaardend in een medisch voorschrift - de toegang tot de klinisch psycholoog reguleert en de inhoud van diens handelen tracht te bepalen. Het beroepsgeheim, dat overduidelijk als een therapeutische garant fungeert, komt steeds meer onder druk te staan. Als voorlopige kers op de taart miskent de minister nu het deontologisch orgaan van alle klinisch psychologen en verwijst ze de klinisch psychologen naar geneeskundige commissies. Behoudens uiterst ongelukkige communicatie vanwege de Minister van Volksgezondheid, toont dit alles weinig tot geen affiniteit met de specifieke deontologische noden van de (klinisch) psychologen en hun patiënten en cliënten. Ze doet vermoeden dat de minister de moeizaam opgebouwde autonomie van het beroep, waarvan de Psychologencommissie in de hoedanigheid van een eigen specifieke beroepsorde ook het symbool is, miskent - sommigen zouden zelfs zeggen: wil muilkorven. Vanuit deze bezorgdheid wensen wij dat de Psychologencommissie, als beroepsorde zoals genoemd in art. 25 WUG en deontologisch orgaan van alle psychologen, haar wettelijk bepaalde onafhankelijke positie kan blijven innemen en dit deels buiten, maar ook in relatie tot, de gezondheidszorg. Bovendien vragen we de onverminderde toepassing van de wet van 8 november 1993 met betrekking tot de bescherming van de titel van psycholoog.

¹⁷ De naam zegt het duidelijk: het betreft provinciale **geneeskundige** commissies.

¹⁸ <https://www.absym-bvas.be/fod-gezondheid/provinciale-geneeskundige-commissies-20161209140446>

¹⁹ Regeling met betrekking tot de Eerste-lijns-psycholoog.

Besluit

Gelet op de bovenvernoemde argumenten zijn wij van mening dat de Psychologencommissie wel degelijk gekwalificeerd moet worden als een Orde in de zin van de WUG.

Indien de minister van Volksgezondheid bij haar standpunt blijft dat dit niet het geval is, dan verklaart zij daar onder meer mee:

- dat de deontologische code voor psychologen - die enkel van toepassing is op psychologen ingeschreven op de lijst van de Psychologencommissie - niet van toepassing is op klinisch psychologen die de klinische psychologie dan wel de psychotherapie uitoefenen in overeenstemming met de WUG zonder op de lijst van de Psychologencommissie ingeschreven te zijn;
- met als gevolg dan dat op deze klinisch psychologen geen enkele deontologische code van toepassing is, noch dat zij voor inbreuken op de deontologie door een gespecialiseerd tuchtorgaan ter verantwoording kunnen geroepen worden;
- dat cliënten en patiënten van klinisch psychologen die de klinische psychologie of de psychotherapie uitoefenen in overeenstemming met de WUG, maar zonder ingeschreven te zijn op de lijst van de Psychologencommissie op geen enkele manier kunnen nagaan welke deontologische regels op hun zorgverstrekker van toepassing zijn.

Hoogachtend,

Tania Schuddinck (email: Tania.Schuddinck@gmail.com)
Klinisch Psycholoog – Psychotherapeut / Licentiaat T.E.W.

Secretaris UPPsy-BUPsy (email: info@uppsy-bupsy.be)
Liaison-functie Bureau APPPsy
Kerngroep Bezorgde Psychologen (email: bezorgdepsychologen@gmail.com)

Contactadres: Tania Schuddinck
Helenboslaan 30
2630 Aartselaar